

El bisbe de Girona

MEDITACIÓ DES DE L'EXPERIÈNCIA DE LA COVID-19

Benvolguts diocesans,

Us envio una salutació fraternal amb el desig que tots anem recuperant l'esperança de superar aquesta epidèmia, que ha trasbalsat les nostres vides.

En aquestes etapes de la desescalada desitjo compartir amb vosaltres algunes reflexions a partir del que hem viscut durant aquests mesos i pensant en els reptes que haurem d'afrontar a partir d'ara.

Segur que durant aquests llargs dies de confinament hem experimentat sentiments intensos i ens hem fet moltes preguntes. Senzillament, voldria oferir-vos la meva meditació amb la intenció que pugui fer-vos servei.

1. La pandèmia com a experiència del mal, del sofriment i de la fragilitat.

Hem descobert que, malgrat tota la tecnologia i la ciència, som més vulnerables i més mortals que mai. Un simple organisme de 50 milionèsimes parts d'un mil·límetre, totalment invisible, ha fet trontollar el món sencer i desitjar més que mai la vida, la salut, les relacions socials, «la normalitat». Les dades dels contagiats, dels malalts, dels difunts... ens han omplert de temor i ens han fet adonar de la nostra fragilitat.

S'han comptabilitzat milers de defuncions, i en molts casos sense la possibilitat que els malalts poguessin estar acompanyats pels familiars en els seus darrers moments. Professionals de la salut i persones cuidadores han mort atenent els afectats. Encara hi ha molts malalts ingressats, i alguns que han superat la malaltia sofreixen conseqüències en la seva salut. Coneixem el sofriment dels ancians, el seu temor al contagi i la prohibició de visites a les residències. Hem viscut l'experiència inèdita del confinament, la suspensió presencial de l'ensenyament a tots els nivells,

l'anul·lació o restricció de la vida social, i la disminució dràstica de l'activitat productiva, que ha provocat la destrucció de llocs de treball i el tancament d'empreses. Constatem que moltes famílies no arriben a final de mes i han de recórrer a cercar ajudes que no s'imaginaven que necessitarien. A més, cal pensar en el present i en el futur amb els problemes laborals, empresarials i de les administracions que caldrà afrontar.

Hem de reconèixer que la COVID-19 ha estat una experiència del mal i del sofriment. I sempre, durant aquestes experiències, sorgeixen preguntes: per què Déu ho permet? Com entendre que Déu ens estima en aquesta situació? Déu, bondadós i omnipotent, no podria haver creat un món sense mal? Com ens ajuda la nostra fe cristiana a viure aquesta pandèmia? Aquestes i altres preguntes ens han vingut, segur, al pensament.

La qüestió del mal ha interpel·lat sempre el pensament humà i la nostra fe cristiana, cercant respostes.

En el Llibre de la Saviesa trobem una afirmació fonamental: «Déu no va fer la mort, ni troba cap gust a destruir els qui viuen. Déu ho ha creat tot perquè visqui» (Sv 1,13.14). Déu no és l'origen del mal ni l'autor del sofriment. Però la resposta definitiva al problema del mal la tenim sobretot en la vida, passió, mort i resurrecció de Jesucrist: «Déu ha enviat el seu Fill al món no per condemnar-lo, sinó per salvar-lo» (Jn 12,47). Jesús assumeix els nostres mals i dolors –fins i tot la mort– precisament per oferir-nos Vida. En la creu es carrega tot el mal del món per destruir-lo, malgrat que continuï present en la història humana a causa de la fragilitat de la naturalesa i de l'ús de la llibertat en les decisions que assumim.

Els sofriments d'aquest temps no poden ser també ocasió per descobrir la presència de Déu, que té cura de tots nosaltres enmig d'aquestes calamitats?

Cal viure en la certesa que no hem estat creats per a la mort, ni som destinats al sofriment, sinó que Déu ens ha creat per a la vida, per a l'amor, per a la felicitat, i per això Jesús assumeix la nostra pròpia passió. Jesús ens repeteix: «Estic morint amb tu, estic sofrint amb tu».

Recordo una frase de Paul Claudel: “Déu no ha vingut a suprimir el dolor, ni a explicar-lo, però sí que ha vingut a acompanyar-lo amb la seva presència. Per això no diguis mai: “El sofriment existeix? Doncs Déu, no!”. Cal dir: Sí, el sofriment existeix i Déu l’ha sofert».

Alerta! No hi ha res més pagà i anticristià que considerar l’epidèmia com un càstig de Déu.

2. La pandèmia com a experiència de la misericòrdia, de la bondat i del servei.

Estem envoltats i acompanyats per persones bones, entregades, solidàries, servicials, preocupades pel bé dels altres i per oferir l’ajuda que calgui a qui ho necessiti. El papa Francesc ha parlat sovint «dels sants de la casa del costat», perquè aquests sants han estat molt atents i actius.

Són moltíssims els fets que mostren les actituds de misericòrdia, de bondat i de servei que s’han viscut aquests mesos i que encara es viuen. És important recordar-los, malgrat que sigui impossible fer-ne memòria de tots.

Metges, infermeres, personal auxiliar sanitari que s’ha entregat plenament a curar i servir els malalts a les llars, a les residències i als hospitals, i que alhora els ha acompanyat fins al darrer alè perquè no podien rebre cap visita... han servit i han estat fidels al seu deure malgrat el risc de contagi. Res és més cristià que posar en perill la pròpia vida per la guarició de l’altre. És el testimoniatge sanitari.

Els capellans, enmig del dolor, han acompanyat moltes famílies durant aquest temps, i han encoratjat el poble a confiar en el Senyor. Cal remarcar la presència i l’acció dels preveres als hospitals atenent els malalts, quan han estat cridats per oferir els sagraments de la malaltia; quan han acompanyat als cementiris els pocs familiars que podien anar a donar el comiat als seus difunts; quan han celebrat per internet portant fins a les cases la memòria de Jesucrist; quan han celebrat privadament; quan han pregat amb la litúrgia de l’Església; quan han trucat per telèfon als fidels de les parròquies i quan han sofert per no poder oferir la catequesi, celebrar les primeres comunions, les confirmacions i altres celebracions.

Cal també reconèixer i agrair la pregària de les comunitats de vida consagrada, de vida activa i contemplativa.

No podem oblidar el treball dels voluntaris de Càritas i de tots els altres voluntaris que col·laboren per atendre les persones més vulnerables i necessitades d'ajuda.

També cal esmentar els treballadors dels serveis més necessaris, com l'alimentació, les farmàcies, transportistes, els qui vetllen pel compliment de la normativa...

Certament, hem viscut de moltes maneres les obres de misericòrdia, i així s'ha mostrat la misericòrdia de Déu.

Aquests dies han ressonat en el cor de molts aquestes paraules de Jesús: «El que heu fet a cadascun d'aquests germans meus més petits, m'ho heu fet a mi» (Mt 25, 40).

3. La pandèmia i l'experiència creient.

Durant setmanes no hem pogut celebrar comunitàriament i presencialment la nostra fe, a causa de les mesures sanitàries, precisament per vetllar per la vida i la salut de les persones i famílies.

Durant aquest temps, gràcies a les nombroses iniciatives dels mossens, molts heu pogut seguir les celebracions per internet o gràcies a la ràdio i a la televisió. D'una banda s'ha aconseguit «la participació espiritual» en les celebracions, però d'altra banda també hem pogut descobrir la necessitat de les celebracions en comunitat, presencials, i la participació plena en la comunió.

L'experiència del confinament ens ha d'estimular a agrair, valorar i desitjar la participació activa en les celebracions.

Com algú ha manifestat: «Que el dejuni obligat de la Missa ens porti a tenir-ne més fam».

En relació amb els sagraments que no hem pogut celebrar – com els baptismes, confirmacions, primeres comunions... – cal que a cada parròquia, d'acord amb el rector i les famílies interessades, cerqueu quines dades –tenint en compte les fases de la desescalada i la possible participació dels fidels– seran les més adequades per fer-ho.

Durant aquest temps hem acomiadat els difunts amb una breu pregària i amb la participació d'unes poques persones, a

causa de la normativa. Ens queda el desig i la voluntat de donar-los el nostre comiat tal com es mereixen i hi tenen dret, oferint l'Eucaristia amb la participació dels familiars i amics. Les famílies que ho desitgeu poseu-vos d'acord amb el rector de la parròquia per decidir el dia i l'hora.

Els sofriments per les víctimes, els temors que hem experimentat i la constatació de la nostra fragilitat ens han d'ajudar a **confiar en Déu i a viure amb més intensitat la vida cristiana.**

L'experiència viscuda ha de fer més desitjada la **celebració de la nostra fe en comunitat.**

L'absència de comunitat ens ha de fer **valorar i estimar la comunitat parroquial.**

4. La pandèmia, una invitació a la humanització de la vida.

Durant el confinament hem constatat situacions de deshumanització: sofrir la malaltia en solitud als hospitals, no poder acompanyar en els seus últims moments de vida les persones estimades, no poder donar un comiat digne als difunts i viure el dol amb l'afecte i el consol de familiars i amics, l'impediment de visites a les residències d'ancians, l'aïllament d'un positiu o contagiats en el confinament familiar, la impossibilitat de celebrar els sagraments, la prohibició d'entranyables celebracions familiars i d'amistat... En l'aspecte cultural i docent, hem pogut constatar la problemàtica de les escoles, instituts i universitats sense poder exercir la seva activitat educativa presencial, amb les conseqüències que això té per als alumnes. I no oblidem la impossibilitat d'assistir a concerts, obres de teatre, cinema, actes i festes populars.

Durant el confinament, també hem enyorat la natura, el passeig, la tertúlia amb els amics, la possibilitat de donar-nos la mà, d'abraçar-nos o fer-nos un petó per saludar-nos. Coses tan senzilles com prendre un cafè en companyia...

Tots aquests impediments ens han fet adonar de la necessitat d'aquesta «normalitat» quotidiana que potser s'havia convertit en una rutina poc valorada. Ahora, hem constatat que totes aquestes situacions «des-humanitzaven» la nostra vida.

Em preocupa sentir que «cal tornar a la normalitat», perquè... de quina normalitat parlem? De la mateixa que ens ha portat a viure com abans de la pandèmia? No podem tornar a una normalitat que en molts aspectes no tenia res de normal ni de cristià, que ens aïllava, exclouïa persones, posava el benefici al centre de tot, ens donava falses seguretats i maltractava la nostra terra.

L'experiència ens assenyala actituds que cal prioritzar si volem «humanitzar» la vida personal i social.

- Aconseguir una **convivència** fonamentada en el respecte a les persones, en la preocupació pel bé comú, en el compliment de les normes cíviques d'higiene, de circulació, de veïnatge.
- La pandèmia ens ha ensenyat que som tots els que hi hem hagut de fer front, no només uns pocs. L'actitud irresponsable d'alguns posava en perill tots els altres. Cadascú havia de vetllar per ell i pels altres per no estendre el contagi. La lliçó és la necessitat de la **solidaritat** si volem humanitzar la vida social. Caldria aconseguir que per mitjà de les institucions i amb la col·laboració de tots s'aconseguissin «uns vasos comunicants» que anivellessin els recursos per portar una vida digna.
- Apostar per la **cultura de la vida**. Hem valorat la vida com mai, durant aquests mesos. Per això ens cal fer una aposta per valorar i guardar la vida des de la concepció fins a la mort natural amb una atenció especial al col·lectiu dels ancians, els més oblidats.
- Enfortir la **vida familiar**. Potser moltes famílies no havien estat mai tant de temps juntes, i s'han sorprès de la bona convivència, malgrat passar moltes hores sota el mateix sostre. També segur que hem fet moltes trucades a familiars i amics interessant-nos per la seva salut. Ens cal assegurar més ocasions per a la vida familiar.
- Cal canviar: això és, convertir-se del jo, jo, jo... als nosaltres, nosaltres, nosaltres. Cal passar de **l'individualisme ferotge a la dimensió comunitària** de l'existència.
- **Hem redescobert que tenim veïns i veïnes** amb qui potser abans ni ens saludàvem, i ara pels balcons i

finestres hi hem parlat, ens hem saludat i ens hem conegut, interessant-nos més els uns pels altres.

- El tancament de les escoles ens ha de fer **valorar el treball dels mestres i educadors.**
- Procurem, amb el capteniment de cada dia, que la **terra, com a casa de tots, es mantingui neta, sense contaminació ni malbaratament dels recursos.**

5. La pandèmia i la necessitat de la caritat.

La pandèmia portarà greus conseqüències econòmiques que es manifestaran sobretot en la pèrdua de molts llocs de treball. Locals comercials es plantegen tancar el negoci, petites empreses han d'assumir pèrdues difícils de superar, treballadors per compte propi veuen molt incert el seu futur... i podríem continuar en aquest sentit. Es constata la necessitat d'ajudes institucionals per a les empreses en perill de fallida. Serà necessari des dels governs i les institucions econòmiques, empresarials i sindicals instaurar mesures per a una veritable economia de comunió, en què la persona humana sigui el centre de l'activitat econòmica i laboral.

Caldrà exigir a les persones que es dediquen a la política que prenguin decisions amb honestedat i posant el bé comú per damunt del propi prestigi i interès, pensant més en els qui voten que en els vots.

Cal preveure que milers de persones i moltes famílies necessitaran ajuda i solidaritat. La greu situació d'atur que es preveu, l'atenció sempre necessària als immigrants i als més vulnerables, ens exigeixen com a cristians una actitud de veritable «caritat» envers les persones i famílies afectades.

Certament que la caritat exigeix solidaritat per compartir, però va més enllà per indicar com cal organitzar aquesta ajuda i com atendre els qui en tenen necessitat.

Canalitzem la caritat cristiana sobretot des de Càritas i també des d'altres organitzacions que treballen per donar respostes a les múltiples necessitats de les persones. Hem d'estar disposats a fer un esforç per compartir els nostres béns, diners, temps i qualitats amb aquestes institucions. També, moguts per aquesta caritat, ens caldrà demanar a les

administracions que exerceixin la seva responsabilitat per aconseguir una veritable justícia social.

Una reflexió sincera ens pot ajudar a ser generosos. Només cal pensar: «Jo, sense feina, a l'atur, amb la necessitat de fer front a les despeses habituals... què he de fer? On he d'anar?».

Que ressoni en cada cor la gran pregunta de Déu, tan vàlida en començar com en acabar la història humana: **«Què n'has fet, del teu germà?»**.

Acabo amb la felicitació a tots els ciutadans –cadascun des de les seves circumstàncies i responsabilitats– que heu actuat amb esperit cívic i solidari; i a tots els cristians que heu viscut aquest temps amb fe, esperança, caritat i pregant per tothom.

A Girona,
diumenge 31 de maig del 2020, festa de Pentecosta.

✠ Francesc, bisbe de Girona